

UIVAR

Sediul consiliului local: Uivar nr. 348, telefon/fax 0256/366501;

Coordonate:

45°39'31" lat. N;
20°54'26" long. E;

Repere istorice:

-1767 - familii de români ardeleni au întemeiat în dreapta actualei localități Pustiniș o mică așezare, loc numit și azi „**Satul Bătrân**”;

-1806 - este întemeiat satul Sânmartinu Maghiar pe locul unei mai vechi așezări, **Sânmartin**;

-1811 - prima atestare documentară despre colonizarea a 50 de familii germane, care primesc câte 32 de iugăre de familie;

-1833-1844 - se înființează satul Răuți, în forma actuală, prin aport de populație maghiară și germană;

-1836 - au loc inundații catastrofale, care îi determină pe locuitorii Satului Bătrân, **Oregfalu**, să se așeze pe actuală vatră a satului Pustiniș;

-1851 - sunt colonizate la Uivar familii de maghiari din zona Seghedinului;

-1890 - Răuți și Sânmartinu Maghiar erau reședințe de comună;

-1936 - în Uivar existau școală primară, cor bărbătesc, cor mixt, societate de lectură, monument al eroilor, farmacie și moară;

-19 septembrie 1937 - se naște la Pustiniș scriitorul **Emil Sein**;

-9 februarie 1940 - s-a născut la Pustiniș **Simion Surdan**, medic, fost component al naționalei de fotbal a României (d.2006);

-8 februarie 1954 - se naște **Octavian Cira**, prof. univ. dr., biolog și informatician;

-1968 - se înființează comuna Uivar prin unificarea comunelor Iohanisfeld, Otelec și Uivar;

-2002 - comuna Uivar, cu satele componente de atunci, avea 4 212 locuitori;

-2005 - au loc în zonă mari inundații;

-2008 - satele Otelec și Ionel se desprind de comuna Uivar, formând comuna Otelec;

-27.02.2010 - la Uivar are loc primul Festival culinar româno-maghiar (cu participarea

celor din comuna ungară **Algyo**);
Populația stabilă la 1 ianuarie 2010 - total:

2 718 de persoane, dintre care:
- masculină = 1 382 de persoane
- feminină = 1 336 de persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2010:
1 385

Sate componente: Uivar, Pustiniș (1767, Oregfalu - „Satul Bătrân”), Răuți (1843, Silaș) și Sânmartinu Maghiar (1333, Sânmartin, satul actual s-a întemeiat în sec. al XIX-lea, prin colonizare cu maghiari catolici).

Instituții școlare: Școli cu clasele I-VIII: Uivar; Școli primare cu clasele I-IV: Pustiniș, Răuți și Sânmartinu Maghiar; Grădinițe cu program normal: Uivar, Răuți, Sânmartinu Maghiar și Pustiniș;

Instituții sanitare: Cabinete medicale: Uivar și Pustiniș; Farmacie umană: Uivar; Serviciu de ambulanță: Uivar; Puncte sanitare: Pustiniș; Dispensar veterinar: Uivar;

Instituții culturale: Cămine culturale: Uivar, Pustiniș, Răuți și Sânmartinu Maghiar; Bibliotecă: Uivar (1960);

Biserici: Biserici romano-catolice: Uivar (1914), Pustiniș (1936), Sânmartinu Maghiar (1870) și Răuți (1887); Biserică greco-catolică: Uivar (1880); Biserici ortodoxe române: Uivar (2005), Pustiniș (1925) și Răuți (1996);

Ruga: Pustiniș (15 august-Sfânta Maria Mare); Uivar (ultima duminică din luna august); Răuți (13 septembrie) și Sânmartinu Maghiar (11 noiembrie);

Cetățeni de onoare: Borbély László, Bárányi Ildikó, Victoria Gulioș, Gollnick Mechtild, Cosmin Contra, Zoltan Marossy, Ovidiu-Virgil Drăgănescu, Gheorghe David, Gheorghe Popescu, Emil Moț, Constantin Ostaficiuc, Piri Iosef.

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI UIVAR

Vajda Pavel	primar	Rad Vasile, consilier	PDL
Idvorianu Gabriel	viceprimar	Rausch Zoltan, consilier	UDMR
Boros Gheorghe, consilier	UDMR	Ropotica Petru, consilier	PDL
Dan Valentin, consilier	UDMR	Tătar Ionel Adrian, consilier	PSD
Marton Cornel consilier	UDMR	Varga Szilárd Eugeniu, consilier	UDMR
Moiș Petru, consilie	PDL	Weingard Ioan, consilier	PSD

UIVAR

LORDUL FOTBALULUI
TIMIȘOREAN

Simion Surdan, unul dintre lorzii fotbalului bănățean, s-a născut în satul Pustiniș, la 9 februarie 1940. A absolvit Facultatea de Medicină și Farmacie din Timișoara (1971). A

fost medic stomatolog la Sânpetru Mare, Buziaș, Ghiroda și la Policlinica Sportivă din Timișoara. Din anul 1994 a fost director al Policlinicii Sportive din Timișoara. Medic primar. A fost director adjunct la Direcția de Sănătate a Județului Timiș.

A făcut fotbal de performanță la CFR Timișoara, a participat la Campionatul European de Juniori. A fost selecționat în lotul național de tineret și în lotul olimpic al României. În anul 1960 devine căpitanul echipei naționale de juniori și vicecampion european. A fost cooptat în lotul echipei naționale a României (1958-1966). A făcut parte din echipa României la meciul cu Elveția în preliminariile campionatului european, câștigat de naționala noastră la 2 noiembrie 1966 cu scorul de 4 la 2. Maestru al sportului (1970). În perioada 1962 - 1975 a fost căpitanul echipei "Politehnica" Timișoara. În anul 1990 devine observator federal al Federației Române de Fotbal. Vicepreședintele Forumului Democrat din România, Filiala Timiș (1999). În iunie 2000 a candidat la funcția de primar al Timișoarei (PDSR), obținând în acel context politic un neașteptat loc doi. A fost consilier municipal la Timișoara. Simion Surdan, spun cei care l-au cu-

noscut, a fost „un om grozav, amabil și sociabil. Drukerii echipei Poli nu pot uita data de 22 august 1965, ca fiind momentul în care Poli a câștigat în deplasare, scor 3-2, la Dinamo. De atunci, au trecut 40 și ceva de ani în care alb-violetii nu au mai cunoscut gustul unei victorii în „Ștefan cel Mare”.

Simion Surdan s-a stins din viață în vara anului 2006, la casa lui de odihnă de pe malul lacului Surduc pe care o terminase cu puțin timp în urmă. Memoria sa a rămas însă vie, faptele lui bune niciodată uitate. Una dintre nepoatele sale, Claudia Maria (azi trăitoare în Germania), ai cărei străbunici, bunici și mamă din Pustiniș au fost deportați în Bărăgan în anul 1951, în luna iunie, în ziua de Rusalii, își amintește de ajutorul dat de Simion Surdan familiei la întoarcerea în sat după cei cinci ani de chin petrecuți în Bărăgan: „Odată întorși acasă, s-au văzut printre străini chiar în satul lor natal, casele și averea nu le-au mai fost înapoiate (abia după Revoluția din 1989 li s-a dat înapoi bunicii o parte din pământ), au locuit pe la rudele din sat care nu au fost deportate, fetele de vârsta mamei umblau cu rochițe și ciorapi albi cu fodorii colorați, mama umbla în haine de căpătat și era arătată cu degetul de fetele de seama ei. După câțiva ani și cu intervenții ale unchiului meu Simion Surdan - Dumnezeu să-l odihnească în pace! - pe atunci jucător de fotbal la echipa noastră CFR Timișoara, mai târziu la Poli Timișoara, bunicii mei și-au recăpătat casa din sat, care devenise sediu pentru birourile fermei agricole, fiind una dintre cele mai mari case din Pustiniș...”

Un alt mare fotbalist român își are rădăcinile în comună: **Cosmin Contra**, ai cărui părinți sunt din satul Uivar.

SATIRĂ ȘI UMR

Emil Ionel Sein s-a născut la 19 septembrie 1937, la Pustiniș. Este absolvent al Școlii Medii de Electronică și al Școlii de Ziaristică din București (1961). Timp de peste 40 de ani va fi instructor-metodist la Consiliul Județean al Sindicatelor Timiș. Din 1990 Emil Sein (Șain) este director fondator al revistei „Pardon”, ulterior redactor-șef al editurii

„Excelsior Art“ („Grupate pe serii și colecții, cărțile apărute sub emblema Excelsior Art conferă editurii un profil enciclopedic menit să-i confirme vocația culturală și să-i asigure un loc distinct în spațiul spiritualității românești...”).

Scenarist, poet (scrie și versuri pentru copii) și prozator. Membru al cenaclului umoristic „Ridendo”, s-a remarcat prin proză satirico-umoristică, catren satiric și epigramă. Colaborează cu Radiodifuziunea română, realizând scenarii

UIVAR

pentru emisiunile de divertisment. Publică mai multe volume și plachete: „Relaxare”, 1887; „Cu zâmbetul pe buze”, 1887; „Iubire și otravă”, 1990; „Femeia în verde”, 1993; „Tumbe prin copilărie”, 1995; „Sfârșitul lumii”, 1999; „Amante incomode”, 2000, etc.

STRĂMOȘII
DIN NEOLITIC

Săpăturile arheologice de pe raza comunei Uivar au arătat că pe teritoriul acesteia a existat o așezare protourbană acum 5 000 de ani. E vorba de o așezare neolitică târzie apărată de șanțuri săpate în pământ cu ajutorul coarnelor de cerb. O mică cetate, cu un plan urbanistic neașteptat pentru acele timpuri și care a existat, spun cercetătorii, aproape 400 de ani. Ocupația principală a

primilor locuitori de pe teritoriul de azi al comunei Uivar era agricultura, se pare una intensivă și la care participa toată comunitatea. Ca o curiozitate urbanistică, echipa de arheologi condusă de dr. Florin Drașovean de la Muzeul Banatului și dr. W. Schier de la Universitatea din Würzburg a constatat că

COLONIȘTII

Înființarea Uivarului este legată de numele contele **Johann von Buttler** (un strămoș al acestuia - purtând același nume - a fost ucis accidental prin împușcare cu un pistol la anul 1620 la Woerth, în Alsacia) a hotărât în anul 1801 să colonizeze pe malul Begăi 60 de familii de maghiari aduși din zona cetății Ujvar din Slovacia. Peste câțiva ani sunt aduse alte zeci de familii din Luxemburg și Alsacia. Înaintea colonizării Uivarului s-a petrecut însă cea a satului Otelec (1795-1796), aici fiind aduse familii de maghiari și germani. Același conte Johann von Buttler colonizează țărani români în locul numit **Satul Bătrân** din apro-

Prolog

**Deșteptii-apasă-ncet pe vorba lor
Și ne promit un mare viitor
Noi, proștii, credem și-i vedem titani
Cu toate că ne mint de zeci de ani.**

(din volumul „**Epigramaști din Banat**”, Editura Excelsior, Timișoara, 2000)

cetatea de pământ de la Uivar - situl acropolei - avea șaptezeci de case rectangulare arse și mai multe altele nearse. Societatea din neoliticul modern era stratificată din punct de vedere social, iar cei înstăriți aveau chiar „case cu etaj”!

MASCA ZEILOR

Cea mai importantă descoperire arheologică făcută la Uivar este o mască, unicat în neoliticul european (foto). Este vorba de o mască de consacrare, care îi dădea dreptul unei membru al comunității să practice cultul magico-religios, îl transforma în acea per-

soană care avea calitatea de a „vorbi” cu zeii. Masca are dimensiuni normale, putând acoperi fața unui om, de aici și unicitatea ei, deoarece singura descoperită de acest gen a fost una cu mult mai mică.

pierea așezării Pustiniș. Așa cum în alte părți ale Banatului imperialii habsburgi au impus coloniștilor cultivarea duzilor și creșterea viermilor de mătase, și-n satele ținând de comuna Uivar coloniștii au primit loturi de pământ și scutiri de dări temporare, cu condiția să cultive tutun.

UIVAR

DECANUL

Poate cea mai proeminentă personalitate a ultimei jumătăți de secol pe care a dat-o comuna Uivar este **Octavian Cira**, născut la 8 februarie 1954. Acesta a urmat cursurile școlii generale din Uivar, a absolvit Colegiul Bănățean, a terminat la Universitatea de Vest Facultatea de Științe Naturale, secția informatică (1978). Doctor în informatică (1998). Lector universitar (1990-1998, conferențiar universitar (1998-2002), profesor universitar din 2002 la Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad. Prodecan între 1998-1999 la Facultatea de Inginerie și Științe Economice a Universității arădene, prorector între 1999-2000 al aceleiași instituții de învățământ superior din Arad, decan din 2004 al Facultății de Științe Exacte din cadrul Universității „Aurel Vlaicu” din Arad. Cu competențe în analiză numerică, metode numerice, metode numerice pentru ecuații neliniare, metode numerice pentru ecuația algebrică, calcul științific, calcul simbolic, titular al cursurilor **Metode numerice**, **Soft Matematic**, **Editoare de texte științifice**, **Metode numerice în analiza neliniară**, profesorul universitar Octavian Cira - cel care și-a conturat viitoarea carieră universitară odată cu primul drum făcut la școala din Uivar - are la activ un brevet de invenții și a publicat numeroase articole, trei cursuri universitare și șapte cărți de specialitate.

DE NEUITAT, SOLIDARITATEA UMANĂ

Locuitorii din Sânmartinu Maghiar, Pusti- niș și Uivar vor uita cu greu potopul din primăvara anului 2005. Comuna Uivar se întinde de o parte și de alta a râului Bega, la ieșirea spre Banatul sârbesc, într-o zonă joasă, iar apele au făcut prăpăd. Au fost distruse de ape sute de case, au pierit mii de animale, locuitorii au fost nevoiți să trăiască sub cerul liber sau în corturi, aproape 2 000 de oameni au ajuns sinistrați, primind zilnic hrană rece împărțită în centrul de comună. Aproape că au uitat ce înseamnă o zupă caldă cu tăiței, un papricaș, un ștrudel făcut la cuptorul din cuina mică. I-a prins Paștele în corturi, copiii au rămas fără școală, încât sătenii se întrebau cu spaimă de ce i-a bătut Dumnezeu așa de tare! Iar în acele

împrejurări s-a dovedit solidaritatea umană mai mult ca oricând. La Uivar și în celelalte sate aparținătoare, au venit ajutoare din tot Banatul, din toată țara. Primarul comunei, Vajda Pavel, își amintește mereu de acele momente: „**A fost o tragedie ce s-a întâmplat. Am văzut cu ochii mei cum creștea apa, un metru pe minut! Dar după dezastru am putut vedea cât de mare poate fi solidaritatea umană. Oameni din satele care nu au fost lovite de inundații veneau la noi cu haine și cu mâncare și i-au chemat pe cei rămași fără nimic să locuiască la ei. Le deschideau ușa casei cu mare omenie. Nici nu îmi venea să cred câtă solidaritate putea exista între oameni.**”

AJUNS-A
MIRON COSTIN
LA UIVAR?

Pe vremea când voievod al Moldovei era Eustrățiu Dabija (septembrie 1661 - septembrie 1666), cronicar al faptelor acestuia era **Miron Costin** (foto), acela care și-a propus să scrie o istorie completă a neamului. Așa va apărea „Cartea pentru descălecatul dântâi”, prin

aceasta înțelegând colonizarea (organizată) a Daciei de către romani. Miron Costin s-a „documentat” la fața locului. La anul 1663 îl însoțește pe Dabija Vodă în drumul acestuia prin Muntenia pe vremea războiului turco-austriac și ajunge până la Dunăre. În cartea sa despre descălecatul dântâi Miron Costin vorbește despre romani și daci, despre războaiele lui Traian cu Decebal, despre podul clădit de primul la Dunăre „**căruia cu ochii noștri am privit pragurile prin apa limpede a Dunării când am mers cu Dabija Vodă cu oștile la UIVAR**”.